

SÄHKÖISET LÄÄKEMÄÄRÄYKSET

Annosjakelu, osastohoito, kotihoidon ja palveluasumisen potilaat

19.5.2021

Dioihin päivitetty 1.11.2021 voimaan tulleet muutokset

ERÄIDEN POTILASRYHMIEN SÄHKÖISET LÄÄKEMÄÄRÄYKSET

- Erityisryhmiin luetaan
 - Annosjakelupotilaat
 - osastohoito
 - Kotihoidon ja palveluasumisen potilaat

TAUSTAA ANNOSJAKELUSTA

- Apteekkien tarjoama palvelu kotisairaanhoidon ja palveluasumisen asiakkaille sekä myös yksityisille asiakkaille
- Koneellinen annosjakelu aloitettu avopuolella 2000-luvun alussa
- Koneellista annosjakelua tarjoaa tänä päivänä useat apteekit ympäri Suomen
- Koneellisen annosjakelun asiakkaiden kokonaismäärä Suomessa on noin 76 000*
- Lääkkeiden potilaskohtaisen annosjakelun hyvät toimintatavat –opas julkaistu 2016

* tieto vuodelta 2020

ANNOSJAKELUN ALOITTAMINEN

- Lääkäri arvioi, onko potilaan lääkehoito riittävän vakiintunutta ja annosjakeluun siirtyminen pitkäaikaisessa lääkehoidossa lääketieteellisesti perusteltua
- Annosjakelupalkkion korvaamisen edellytyksenä on, että lääkäri on käynyt potilaan lääkityksen läpi ja mahdolliset tarpeettomat, keskenään yhteensopimattomat ja päällekkäiset lääkkeet on poistettu
- Apteekki toimittaa lääkkeet annoskohtaisiin pusseihin tai annostelijoihin jaeltuina pääsääntöisesti kahden viikon erissä.
- Annosjakelussa mukana oleva saa oikeat lääkkeet oikea-aikaisesti, eikä hänelle jää suuria määriä käyttämättömiä lääkkeitä, jos lääkitys lopetetaan tai lääkityksessä tapahtuu muutoksia.

KONEELLISEN ANNOSJAKELUN LÄÄKEVALIKOIMA

- Voidaan jaella tabletteja ja kapseleita
 - Kuureja voidaan käyttää annosjakelussa
- Annosjaeltaviksi eivät sovellu:
 - Sytostaatit, voimakkaat hormonit, antibiotit (lukuunottamatta trimetopriimi, nitrofurantoiini)
 - Erittäin valoherkät ja kosteusherhät ehdottomasti alkuperäispakkauksessa säilytettävät valmisteet
 - Tarvittaessa otettavat lääkkeet, kuten unilääkkeet tulisi jättää annosjakelun ulkopuolelle
- Lääkevalikoima vaihtelee eri annosjakeluyksiköissä
 - Annosjakelun lääkevalikoimaan tulisi valita yksikköhinnoiltaan edullisia lääkevalmisteita.
 - Vaihtokelpoisista lääkkeistä annosjakelussa käytetään halvinta tai siitä hinnaltaan vähän poikkeavaa valmistetta

LÄÄKEMÄÄRÄYS ANNOSJAKELUUN

- Annosjakeluun soveltuvat lääkemääräykset kirjoitetaan tietylle ajalle, pääsääntöisesti kahdeksi vuodeksi, poikkeuksena edelleen vain yhden vuoden voimassa olevat PKV- ja huumausainelääkemääräykset
- Lääkemääräykseen merkitään tieto annosjakelusta asianomaiseen kohtaan
- Myös annosjakelun valikoimassa oleville jaeltaviksi halutuille ravintolisille ja muille itsehoitovalmisteille laaditaan lääkemääräys
- Annosohjeet tulee kirjoittaa auki ja lyhenteitä ei saa käyttää
- Annosjakeluresepteiksi ei kirjoiteta säännöllisessä käytössä olevia:
 - Laastareita
 - Voiteita
 - Tippoja
 - Jauheita
 - injektioita

ANNOSJAELTAVIEN LÄÄKKEIDEN ERITYISPIIRTEITÄ

- Annosjakeluun tulee määrätä mahdollisuuksien mukaan kokonaisia tabletteja, puolittamista tulee välttää, koska se vähentää lääkityksen tarkkuutta ja aiheuttaa annosjakeluyksikössä käsityötä.
- Jos puolittaminen on välttämätöntä tulee tabletin olla puolitettava eli siinä on oltava jakouurre.
- Joissain tapauksissa voidaan kirjoittaa samasta lääkeaineesta kaksi eri vahvuutta eri lääkemääräyksillä.
- Kapseleita, enterotabletteja ja depottabletteja ei voi puolittaa. Tarvittaessa apteekki selvittää annosjakeluyksiköltä annosjaeltavien lääkkeiden puolittamisen.

ANNOSJAKELURESEPTIT APTEEKISSA

- Apteekki hallinnoi annosjakelun lääkemääräyksiä, seuraa niiden uudistamistarvetta ja pyytää lääkäriä uudistamaan lääkemääräykset.
- Apteekkijärjestelmä tekee automaattisesti reseptin annosjakeluvarauksen, kun apteekki ottaa reseptin annosjakeluun, ellei resepti ole jo annosjakeluvarattu kyseiselle apteekille
- Hoidollisesta syystä mitätöityä ja uusittua reseptiä voi toimittaa annosjakelussa 7 vuorokauden ajan reseptin mitätöinti- tai uusimispäivästä, edellyttäen että lääkkeet on tilattu ennen mitätöintiä tai uusimista.
- Lääkärin tulee huolehtia siitä, että annosjakelumerkintä siirretään uudistetulle reseptille.

POTILAAN AIEMPI LÄÄKITYS

- Potilaan aiemmin käyttämä lääkitys kartoitetaan mahdollisimman tarkkaan osastolla toteutettavan lääkehoidon suunnittelua ja toteuttamista varten
- Työ vaatii huomattavaa tarkkuutta, koska tietoa on saatavilla eri muodossa monesta lähteestä
 - Reseptikeskuksesta
 - Toimintayksikön potilastietojärjestelmästä
 - Potilaalta, omaiselta, muulta hoitoon osallistuvalla taholta esim. kotihoito
- Tietoa tarvitaan erityisesti potilaan vuodeosastolle tulohetkellä käyttämistä lääkkeistä sekä reseptilääkkeistä että muista lääkkeistä ja ravintolisistä
- Potilaan käyttämä lääkitys saattaa poiketa lääkityksestä, jota hänen pitäisi noudattaa.

POTILAAN KOTIUTTAMINEN

- Kotiutuksen yhteydessä lääkäri suunnittelee potilaalle jatkoa varten lääkehoidon ja tekee lääkehoidon toteuttamisen edellyttämät lääkemääräykset.
- Uusista reseptilääkkeistä lääkäri laatii tarvittavat lääkemääräykset.
- Reseptilääkkeiden, joiden käyttö jatkuu osastojakson jälkeen, lääkemääräykset korjataan ja tarkistetaan tarvittaessa esimerkiksi annostuksen osalta. Tarvittaessa lääkäri uudistaa sähköiset lääkemääräykset.
- Ne sähköisellä lääkemääräyksellä määrätyt lääkkeet, joita potilaan ei tule käyttää osastojakson jälkeen, lääkäri mitätöi viimeistään tässä vaiheessa. Mitätöinti tehdään yhteisymmärryksessä potilaan kanssa.

KOTIHOIDON JA PALVELUASUMISEN LÄÄKEMÄÄRÄYSKÄYTÄNNÖT

- Kotihoidon ja palveluasumisen lääkemääräyskäytännöt ovat yhtenäiset ja niissä noudatetaan sähköisen lääkemääräyksen toimintamalleja.
- Kotihoito varmistaa potilaan henkilöllisyyden hoitosuhteen alussa, näin ollen kotihoidon ja palveluasumisen potilaan PKV- ja huumausainelääkityksen sähköiseen lääkemääräykseen voidaan kirjata tunnistamistavaksi Muu ja tieto ”potilas tunnetaan”.

KOTIHOIDON JA PALVELUASUMISEN LÄÄKEHOIDON TOTEUTUS

- Kotihoidossa ja palveluasumisessa potilaan lääkehoidon pääasiallinen toteuttaja voi olla:
 - Kotihoito tai palveluasuminen, terveydenhuolto ja apteekki potilaan kirjallisella valtuutuksella
 - Apteekki annosjakeluna
 - Potilas itse tai joku muu henkilö potilaan puolesta
 - Kotihoito ilman potilaan organisaatiolle antamaa kirjallista valtuutusta
- Kun lääkeasiat hoitaa potilas itse tai joku muu henkilö hänen puolestaan, vastaavat reseptikäytännöt avohoidon käytäntöjä.

LÄÄKEHOITO, KUN KÄYTÖSSÄ ON POTILAAN KIRJALLINEN VALTUUTUS ORGANISAATIOLE

- Kotihoidon, terveydenhuollon ja apteekin toteuttama potilaan lääkehoito sähköisillä resepteillä edellyttää potilaan kirjallista valtuutusta kaikille toimijoille.
- Potilaalta pyydetään valtuutus organisaation edustajalle. Valtuutus annetaan palvelujen tuottajan edustajalle ja myös terveydenhuollolle ja apteekille.
- Valtuutus on voimassa toistaiseksi. Valtuutus tulee kuitenkin uusia, jos valtuutuksessa mainitut osapuolet muuttuvat.
- Valtuutuksen päättymiseen liittyvä ilmoitus tehdään kirjallisena. Jos hoitosuhde päättyy, päättyy samalla sopimuksen voimassaolo.

Valtuutuslomakemallit löytyvät Kelan Kanta-Ekstranetistä

KOTIHOITO – LÄÄKITYKSEN MUUTTAMINEN JA UUDISTAMINEN POTILAAN KIRJALLISELLA VALTUUTUKSELLE ORGANISAATIOLE

Lääkityksen muuttaminen ilman lääkärin vastaanottoa

Hoitaja

- arvioi, että potilaan lääkitystä tulee muuttaa
- viestii havaintonsa lääkärille

Lääkäri

- tekee tarvittavat muutokset potilaan lääkitykseen ja sähköisiin resepteihin. Tarvittaessa lääkemääräys voidaan myös mitätöidä.
- viestii muutoksesta tarvittaessa hoitajalle, muutokset näkyvät myös potilaan lääkitystiedoista.

Lääkemääräyksen uudistaminen

- Uudistamisen käynnistämisestä voi vastata joko kotihoito tai apteekki, riippuen kotihoidon ja apteekin välisestä sopimuksesta.

KOTIHOITO ON VASTUULLINEN TOIMIJA UUDISTAMISPYYNNÖN TEKEMISESSÄ

Hoitaja

- toteaa potilaan sähköisen lääkemääräyksen uudistamistarpeen
- kohdistaa uudistamispyynnön lääkärille
- viestii potilaalle sekä apteekkiin mahdollisesta hylkäämisestä

Lääkäri

- käsittelee sähköisen reseptin uudistamispyynnön
- jos lääkäri ei uudista sähköistä reseptiä, hän ilmoittaa siitä kotihoidon hoitajalle.

APTEEKKI VASTUULLINEN TOIMIJA UUDISTAMISPYYNNÖN TEKEMISESSÄ

Apteekki

- toteaa kotihoidon asiakkaan lääkemääräyksen uudistamistarpeen ja lähettää uudistamispyynnön sovittuun terveydenhuollon toimintayksikön palveluyksikköön.

Lääkäri

- käsittelee sähköisen reseptin uudistamispyynnön
- jos lääkäri ei uudista sähköistä reseptiä, hän ilmoittaa siitä kotihoidon hoitajalle.

Hoitaja

- viestii potilaalle sekä apteekkiin mahdollisesta uudistamispyynnön hylkäämisestä.

KOTIHOITO – LÄÄKKEIDEN NOUTAMINEN POTILAAN KIRJALLISELLA VALTUUTUKSELLA ORGANISAATIOLE

Lääkkeiden noutaminen apteekista

- Kotihoito noutaa lääkkeet apteekista tai apteekki toimittaa lääkkeet kotihoitoon, sopimuksesta riippuen.

Kotihoidon työntekijä

- todistaa apteekissa oikeutensa lääkkeiden noutamiseen kotihoidon henkilökuntakortilla tai muulla kotihoidon ja apteekin yhteisesti sopimalla tavalla. Kotihoito voi jättää apteekkiin myös tilauslistan seuraavaa noutokertaa varten.

Apteekki

- toimittaa lääkkeet kotihoitoon kotihoidolta saamiensa tilausten perusteella.
- Lääkkeet toimitetaan potilaalle joko kotihoidon jakamina tai alkuperäispakkauksina.

ANNOSJAKELU APTEEKISSA

Kun apteekki toimittaa potilaan lääkkeitä annosjakeluna:

Lääkäri

- merkitsee lääkemääräykseen merkinnän annosjakelu
- määrää lääkkeitä mahdollisuuksien mukaan kokonaisina tabletteina ja ajalle

Apteekki

- hallinnoi annosjakelussa olevia lääkemääräyksiä ja seuraa niiden uudistamistarvetta
- Annosjakelussa toimitaan muutoin sähköisen lääkemääräyksen muiden toimintamallien mukaisesti.

POTILAS ITSE TAI JOKU MUU HENKILÖ VASTAA LÄÄKEHOIDOSTA

- Kun kotihoidon potilaan lääkeasiat hoitaa potilas itse, tai joku muu henkilö potilaan puolesta, sähköisen reseptin käytännöt vastaavat avohoidon käytäntöjä

KOTIHOITO ILMAN POTILAA KIRJALLISTA VALTUUTUSTA ORGANISAATIOLE

Mikäli kotihoidolla ei ole potilaan kirjallista valtuutusta sähköisen lääkemääräyksen hoitamiseen, on lääkehoidon turvallinen toteuttaminen vaikeaa

Jos kirjallista valtuutusta organisaatiolle ei ole:

- voi sähköisen lääkemääräyksen uudistaa vain potilaan pyynnöstä
- yhteenvetotuloste voidaan tulostaa vain potilaan pyynnöstä

KOTIHOITO – LÄÄKITYKSEN MUUTTAMINEN ILMAN POTILAAN KIRJALLISTA SUOSTUMUSTA ORGANISAATIOLE

Lääkityksen muuttaminen ilman lääkärin vastaanottoa

Hoitaja

- arvioi, että potilaan lääkitystä pitäisi muuttaa
- viestii lääkärille havaintonsa.

Lääkäri

- Tekee tarvittavat muutokset potilaan lääkitykseen ja sähköisiin lääkemääräyksiin
- Tarvittaessa viestii muutoksista hoitajalle erikseen. Muutokset näkyvät potilaan lääkitystiedoissa.

KOTIHOITO – LÄÄKKEIDEN UUDISTAMINEN ILMAN KIRJALLISTA VALTUUTUSTA ORGANISAATIOLE

Lääkemääräyksen uudistaminen

Hoitaja

- Toteaa uudistamistarpeen
- Kohdistaa uudistamispyynnön lääkärille
- Viestii potilaalle uudistamispyynnön tuloksesta

Lääkäri

- Käsittelee sähköisen reseptin uudistamispyynnön
- Jos lääkäri ei uudista reseptiä ilmoittaa asiasta hoitajalle, tarvittaessa viestii myös uudistamisesta.

Apteekki

- Lääke on noudettavissa apteekista, kun uudistamispyyntö on hyväksytty.

KOTIHOITO – LÄÄKKEIDEN NOUTO ILMAN POTILAAN KIRJALLISTA VALTUUTUSTA ORGANISAATIOLE

Lääkkeiden noutaminen apteekista

Kotihoidon työntekijä

- noutaa lääkkeet apteekista
- todistaa apteekissa oikeutensa lääkkeiden noutamiseen potilasohjeella tai potilaan Kela-kortilla
- maksaa potilaan lääkkeet apteekissa, kun potilas ei ole apteekin tiliasiakas.
- Lääkkeet toimitetaan potilaalle joko kotihoidon jakamina tai apteekin toimittamina pakkauksina.

Kiitos!

